

“LES CLAUS DEL CASTELL DE BESELGA” is a route for the acknowledgment of Estivella.

In the first stage, the visitor will know the “Cisterna Nova” built in 1854 and “Els Arcs”rebuilt in 1581. You can listen to the audio-guide a conversation between the mayor Joaquín Gamon and worker Carlos Salvador in 1854 (“Cisterna Nova”) and one between Joan Aso(mason) and Joan Salvador (laborer) in 1582 (“Els Arcs”) (Audio-guide 1-2).

In the second stage, the visitor will know the church of “Sants Joans” built in 1675 and the chapel of “Santa Creu del Garbí” built in 1804. You can listen to the audio-guide a group school visited the church with Santalucia teacher in 1903 and the story of Fray Mariano Estivella in 1828 concerning the placement of the “Santa Creu del Garbí” in 1787 (Audio-guide 3-4).

In the third stage, the visitor will know the “Pont d’Estivella” built in 1792. You can listen to the audio-guide the dialogue of the architect of the bridge Vicent Gascón with Joan B.Obrer in 1793. In the fourth stage the visitor will know the people of Beselga. You can listen to the audio-guide between Beselga Mayor Vicent Blasco and his cousin Andreu Arbiol Blasco in 1803 in the town square (Audio-guide 5-6).

In the last stage the visitor will know the tower and the castle palace. You can listen to the audio-guide three conversations: one by Guillem Colom in 1374 (tower), another Baron Gracià de Monsoriu in 1501(Castle-palace) and last between a father and son in 2009(Castle-palace) (Audio-guide 7-8-9).

9 points of a route and five keys open the history and reality of Beselga and Estivella. Now only is it more important to road trip over it and start to get to Beselga castle.Good trip. They're waiting you.

TARIFES

Audio-guia: 3 €

Visita guiada: 2 €
(Sols dissabtes de matí)

Visita Museu Parroquial: Gratuïta (sols dissabtes de matí)

Informació i reserves: 96 262 80 05 Ajuntament d'Estivella

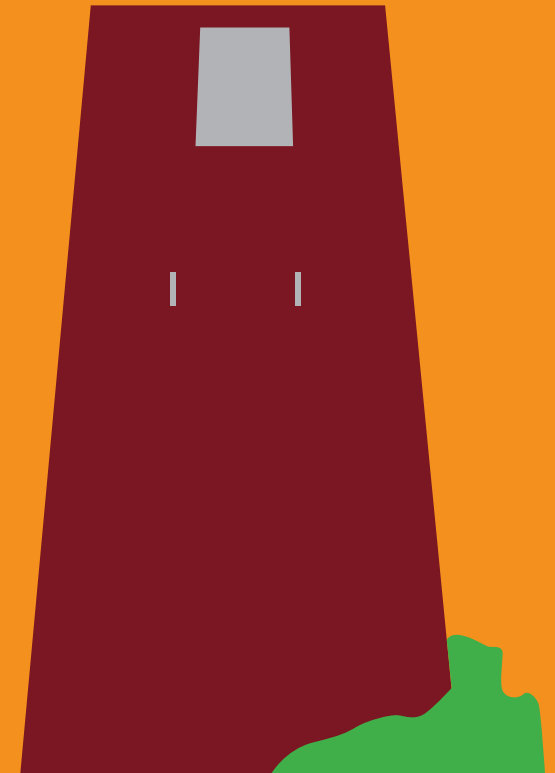
Ajuntament
d'Estivella

UNIÓ EUROPEA
FONS EUROPEU DE
DESENVOLUPAMENT REGIONAL

LA RUTA DE LES CLAUS DEL CASTELL DE BESELGA

LA RUTA DE LES CLAUS DEL CASTELL DE BES-ELGA és el camí més recte i clar per a conèixer el passat d'un dels destacats monuments de la població. No es pot pujar al castell de Beselga si no s'entén com ha crescut este municipi des de la història i l'art. Sols obrint les claus del passat pot arribar-se al coneixement del castell de Beselga. Esta ruta està formada per nou punts que mostren el patrimoni d'Estivella i la seua interconnexió amb el castell de Beselga. En cada punt hi ha un panell informatiu que permet de conèixer les característiques patrimonials de cadascú d'ells i que es completa amb l'audioguia, i fins i tot en alguns casos amb la visita al mateix monument. Una vegada que la ruta arriba a Beselga i al seu castell hi ha diverses maneres d'acostar-se al monument i entre elles la més destacada i alhora la final és la seua visita.

Tot comença amb la **CLAU DE L'AIGUA**. En ella es veu un dels elements patrimonials que té com a protagonista l'aigua: **La Cisterna Nova**. No cal oblidar que l'origen de l'assentament de Beselga està relacionat amb el fet de trobar-se allí un

destacat recurs aquífer i que a més este ha sigut compartit històricament amb Estivella. Allí es pot visitar en part este monument i conèixer la seua història gràcies a un panell informatiu. Finalment l'audioguia oferix una conversa de 1854 entre un dels autors d'esta obra, Carlos Salvador, i l'alcalde d'aleshores, Joaquín Gamón, relativa a la seua construcció (Audioguia 1). També es completa esta clau de l'aigua amb un dels monuments més antics de la població: l'**Aqüeducte dels Arcs**. Està ubicat al riu Palància i com que la seua visita s'allunya de la ruta es podrà conèixer en la mateixa Cisterna Nova mitjançant un panell informatiu i l'audioguia. En este segon punt s'escolta una conversa entre Joan Asó (picapedrer de l'obra) i Joan Salvador (l'obrer de vila) en l'any 1582, quan reconstruïxen este aqüeducte que havia estat afectat per la inundació del riu (Audioguia 2).

La segona etapa de la ruta és la **CLAU DE LA RELIGIÓ**. Beselga i Estivella han esta unida per rituals religiosos i en molts moments les cerimònies que haurien d'haver-se celebrat a la seua església es feren a Estivella. Allí es coneix la història de l'**església dels sants Joans** i fins i tot es pot visitar el temple i el Museu Parroquial. També es veu de prop la història d'un altre monument, l'**ermita de la Creu del Garbí**, el qual encara que allunyat d'allí es pot conèixer-se gràcies a un panell informatiu. L'audioguia completa este punt amb dos converses. Una està dedicada a la visita escolar del mestre Fernando Santa Lucía en 1903 (després de la restauració de la façana principal) per a explicar als escolars les característiques del temple (Audioguia 3). La segona datada en 1828 és la descripció que el mestre Fra Mariano d'Estivella fa als seus alumnes de la història de la Creu del Garbí la qual ell va viure en primera persona quan tenia 6 anys (Audioguia 4).

La tercera etapa de la ruta és la **CLAU DE LA COMUNICACIÓ**. Està protagonitzada pel **pont d'Estivella** de 1792, un dels més destacats de la carretera d'Aragó i el qual va ajudar a millorar la comunicació entre Beselga i Estivella. A més d'un panell informatiu relatiu al monument, s'escolta allí la conversa de l'audioguia entre Vicent Gascó, arquitecte i autor del projecte, i el dipositari de les obres de la carretera i arrendatari del baró d'Estivella, Joan Batiste Obrer. El diàleg transcorre en 1793, un any després del començament de les obres. (Audioguia 5).

La quarta etapa de la ruta condueix directament a Beselga al qual s'arriba després d'un passeig pel camí que unix este amb Estivella i constituïx la **CLAU DE BESELGA**. Una vegada a la plaça d'eixa població, es coneix la seua història i s'escolta l'audioguia. Es tracta d'una conversa que en 1803 es produïx en eixe mateix lloc entre l'alcalde de Beselga Vicent Blasco i el seu cosí Andreu

Arbiol Blasco (Audioguia 6). És el temps de decadència del municipi, quan este va despoblant-se, i el diàleg fa un repàs a la situació de la població en eixe any.

La darrera etapa consistix en la pujada fins al mateix castell i s'anomena la **CLAU DEL CASTELL**. Allí hi ha tres panells informatius. S'escolten les converses finals de l'audioguia i es visita l'interior de la **torre**. En primer lloc es llig la història de la torre i s'escolta la conversa de l'audioguia entre el senyor de Beselga Guillem Colom i el seu criat en l'any 1374, uns instants abans de la seua mort. Explica el desig de fer a Beselga una cartoixa i descriu la situació de la torre sentinella en aquells anys (Audioguia 7). Després de la visita a l'interior de la torre, comença l'observació de **les restes del castell** per

a la qual cosa el visitant s'orienta amb la descripció que efectua un panell i amb l'escolta del diàleg entre Gracià de Monsoriu, senyor i promotor del castell, i el seu criat en 1501. Eixe any este va vendre la Baronia perquè s'havia arruïnat, entre altres motius per la construcció del castell (Audioguia 8). Finalment un panell fora del castell permet conèixer les característiques de les intervencions que es feren en 2004 en el monument per a consolidar-lo. La darrera conversa de l'audioguia és entre un pare i un fill i durant la qual este li explica al xiquet les recents obres en el monument (Audioguia 9).

En definitiva 9 punts d'una ruta i cinc claus obrin la història i la realitat d'Estivella i de Beselga. Ara sols queda el més important: fer camí, començar a xafar-lo i arribar al castell.

Bon viatge. F'estan esperant.